Vai trò của giảng dạy lý luận chính trị trong việc đưa Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng vào cuộc sống

PGS, TS TRẦN HẢI MINH
Học viện Báo chí và Tuyên truyền;
Email: haiminh81uk@gmail.com

ThS TRỊNH THỊ HẰNG
Ban Dân vận Huyện ủy Bắc Tân Uyên, tỉnh Bình Dương

Nhận ngày 22 tháng 12 năm 2021; chấp nhận đăng tháng 3 năm 2022.

Tóm tắt: *Đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống hướng đến mục tiêu cao nhất chính là xây dựng thành công CNXH ở Việt Nam, một xã hội dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Bài viết tập trung làm rõ vai trò của giảng dạy lý luận chính trị (LLCT) trong việc đưa Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng vào cuộc sống, từ đó đề xuất một số khuyến nghị nhằm phát huy hơn nữa vai trò của giảng dạy LLCT trong việc đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống trong thời gian tới.*
Từ khóa: *giảng dạy lý luận chính trị; Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng; đưa nghị quyết vào cuộc sống.*

Abstract: *Translating the Party's resolutions into reality aims at the ultimate goal of successfully building socialism in Vietnam with wealthy people and a strong, democratic, fair and civilized society. The article focuses on clarifying the roles of political theory training and proposing some recommendations to further promote the role of political training in translating the 13th Party Congress's Resolution into reality,*
Keywords: *political theory training; the 13th Party Congress's Resolution; translating resolutions into reality.*

Đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống là một yêu cầu quan trọng nhằm góp phần xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội (CNXH) ở Việt Nam. Đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống hiểu một cách chung nhất là quá trình hiện thực hóa nội dung cơ bản của nghị quyết trong hiện thực sống động. Một cách cụ thể hơn, đó trước hết là quá trình quán triệt nội dung nghị quyết, từ đó vận dụng nội dung nghị quyết trong công tác thực tiễn. Trên cơ sở quán triệt nội dung nghị quyết, quần chúng nhân dân hiểu và tin vào đường lối của Đảng, tăng cường đồng thuận và đoàn kết xã hội, từ đó, tạo nên phong trào thi đua nhằm hiện thực hóa các chủ trương, mục tiêu của nghị quyết.

1. Đặc điểm giảng dạy lý luận chính trị ở bậc đại học

LLCT là hệ thống tri thức phản ánh những quy luật, bản chất của lĩnh vực chính trị - xã hội và được thể hiện dưới dạng hệ thống khái niệm, phạm trù, quy luật. Các khoa học LLCT hướng trực tiếp vào việc giải quyết những vấn đề nảy sinh trong quá trình phát triển xã hội. Ở Việt Nam hiện nay, LLCT hướng trực tiếp vào việc giải quyết những nhiệm vụ và mục tiêu của đổi mới, phát triển và hiện đại hóa xã hội Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế dưới tác động của kinh tế thị trường, toàn cầu hóa, cách mạng khoa học - công nghệ và kinh tế tri thức. Trong bài viết này, khoa học LLCT được hiểu giới hạn trong các khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Giáo dục LLCTT được tiến hành ở nhiều cấp học, nhiều hình thức khác nhau. Ở bậc đại học, công tác giáo dục LLCT trước hết được thể hiện ở việc giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh thông qua 5 khối kiến thức thuộc khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị Mác - Lênin, Chủ

nghĩa xã hội khoa học, Lịch sử Đảng, Tư tưởng Hồ Chí Minh. Các môn LLCT có đặc điểm chủ yếu sau:

Thứ nhất, mang tính khoa học, tính hàn lâm cao. Điều này đòi hỏi người dạy phải có trình độ cao về lý luận, người học phải có tư duy lý luận hoặc đang hình thành tư duy lý luận. Cụ thể như môn Triết học Mác - Lênin gồm một hệ thống tri thức lý luận chung nhất về thế giới và vị trí, vai trò của con người trong thế giới, là nền tảng thế giới quan và phương pháp luận khoa học của con người, vì vậy, gắn với một hệ thống khái niệm, phạm trù, quy luật trừu tượng.

Thứ hai, gắn với chính trị, mang tính chính trị trực tiếp. Các khoa học LLCT gắn bó chặt chẽ với đời sống chính trị đất nước, đặc biệt là đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước. Vì vậy, việc giảng dạy LLCT cần gắn với thực tiễn chính trị đất nước và thế giới. Đặc điểm này dẫn đến việc một số sinh viên do thờ ơ với chính trị nên cảm thấy không hứng thú với dạy học LLCT. Hơn nữa lĩnh vực chính trị thường khá khô khan và những vấn đề chính trị là những vấn đề rất lớn nên khó hấp dẫn người học và nhiều vấn đề vượt quá tầm hiểu biết của sinh viên, dẫn đến khó khăn trong việc học tập, tiếp thu bài giảng.

Thứ ba, tính Đảng cao. Các môn LLCT gắn với nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam do đó có tầm quan trọng đặc biệt trong việc bảo vệ chế độ chính trị, bảo vệ sự nghiệp cách mạng, xây dựng CNXH ở nước ta. Cụ thể, 5 môn LLCT là Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị Mác - Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam chính là những bộ phận cấu thành quan trọng của nền tảng tư tưởng xã hội chủ nghĩa (XHCN) của chúng ta. Do đó, giảng dạy LLCT chính trị đòi hỏi giảng viên phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, trung thành với lý tưởng cộng sản, hiểu và tin tưởng vào đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước.

Thứ tư, vừa trừu tượng, khái quát, vừa gắn bó giữa lý luận và thực tiễn. Đây là môn học có tính hàn lâm cao nên các môn LLCT thường rất trừu tượng, khái quát, nhưng mặt khác, do gắn với thực tiễn chính trị - xã hội đất nước nên trong các môn LLCT cũng mang nhiều "hơi thở" của cuộc sống. Tuy nhiên, khi giảng dạy các môn LLCT, kết hợp được cả hai yếu tố này là điều không dễ dàng. Do đó, nhiều giảng viên cũng như nhiều bài giảng LLCT mắc phải hạn chế là quá nặng về kiến thức trừu tượng, khô khan và ít gắn với thực tiễn, trong khi đáng lẽ ra không phải như vậy.

Xuất phát từ những đặc điểm trên nên việc giảng dạy các môn LLCT đặt ra một số yêu cầu đối với người dạy và người học như sau:

- *Đối với người dạy,* đòi hỏi cao về chuyên môn và phẩm chất chính trị - đạo đức: Giảng viên giảng dạy LLCT phải có trình độ tư duy lý luận tốt, có kiến thức chuyên môn vững chắc, có bản lĩnh chính trị vững vàng, có lý tưởng cách mạng, có đạo đức trong sáng, là tấm gương về đạo đức và tự học cho sinh viên.

- *Đối với người học,* đòi hỏi cao sự nỗ lực (luôn được đánh giá là môn học khó tiếp cận đối với các sinh viên). Do tính hàn lâm cao và gắn với những vấn đề thực tiễn chính trị - xã hội rộng lớn nên môn học đòi hỏi sự nghiêm túc, chăm chỉ, say mê và một phông kiến thức rộng của người học. Nếu người học không nghiêm túc, thậm chí có định kiến trước đối với môn học thì rất khó đạt được hiệu quả học tập tốt. Hoặc nếu người học có phông kiến thức hạn chế sẽ rất khó hiểu được những kiến thức đòi hỏi sự khái quát, trừu tượng hóa cao của các môn LLCT, cảm thấy các vấn đề LLCT quá rộng lớn, vượt khỏi khả năng tiếp cận của mình. Đây là một thách thức lớn đối với các giảng viên LLCT làm sao để thu hút được người học và giúp người học tiếp cận được với những vấn đề rộng lớn ở các môn LLCT.

2. Vai trò của giảng dạy lý luận chính trị trong việc đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống

Đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống là một yêu cầu quan trọng nhằm góp phần hiện thực Nghị quyết của Đảng trong thực tiễn cuộc sống. Văn kiện đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đánh giá "Công tác xây dựng Đảng về tư tưởng tiếp tục được tăng cường, đã góp phần nâng cao nhận thức, củng cố đoàn kết thống nhất trong Đảng và đồng thuận của xã hội. Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh tiếp tục được đẩy mạnh, nội dung, hình thức đa dạng, phong phú hơn"[1]. Rõ ràng, công tác giáo dục

LLCT đã có sự đóng góp không nhỏ trong những kết quả đó

Vai trò của giảng dạy LLCT trong việc đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống thể hiện ở một số điểm sau:

Thứ nhất, giảng dạy LLCT giúp cung cấp cho người học cơ sở lý luận và phương pháp luận để hiểu và tin vào nghị quyết của Đảng. Các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh chính là những bộ phận quan trọng cấu thành nền tảng tư tưởng của Đảng ta, do vậy, nắm vững nội dung các khoa học này chính là nắm được cơ sở, nền tảng lý luận đã được sử dụng trong quá trình xây dựng nghị quyết của Đảng. Nói cách khác, đây chính là cơ sở khoa học quan trọng của nghị quyết của Đảng ta. Để thấy được tính khoa học của nghị quyết trước hết cần hiểu được cơ sở khoa học của nghị quyết đó. Trên cơ sở thấy được tính khoa học của nghị quyết, nhân dân sẽ củng cố niềm tin vào đường lối của Đảng thể hiện qua nghị quyết, từ đó tăng tính đồng thuận trong việc đưa nghị quyết vào cuộc sống. Việc làm rõ cơ sở khoa học của nghị quyết cũng góp phần quan trọng giúp nghị quyết được triển khai trong hiện thực thông qua các bước đi đã được luận chứng trên cơ sở khoa học. Đây là một nội dung quan trọng thể hiện vai trò của giảng dạy LLCT trong việc đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống. Bởi lẽ, cần có tri thức khoa học LLCT mới giúp chúng ta xây dựng được chương trình, kế hoạch hành động, chuẩn bị các cơ sở vật chất - kỹ thuật, tạo môi trường, chuẩn bị lực lượng, bồi dưỡng cán bộ,… để hiện thực hóa nghị quyết của Đảng trong cuộc sống.

Thứ hai, thông qua giảng dạy các môn LLCT, giảng viên đã góp phần làm rõ những nội dung của nghị quyết có liên quan đến chuyên ngành. Cụ thể, triết học Mác - Lênin làm rõ tính tất yếu của con đường đi lên CNXH ở nước ta, từ đó khẳng định nhận định của Đảng về thời đại ngày nay là thời đại quá độ từ CNTB lên CNXH trên phạm vi toàn thế giới. Triết học Mác - Lênin cũng góp phần làm rõ những mối quan hệ lớn, những khâu đột phá trong xây dựng CNXH ở Việt Nam hiện nay. Kinh tế chính trị Mác – Lênin nghiên cứu về tính tất yếu kinh tế của con đường đi lên CNXH và những cách thức xây dựng cơ sở kinh tế của CNXH. CNXH khoa học nghiên cứu về lực lượng, cách thức xây dựng CNXH, về mô hình CNXH hiện thực ở Việt Nam. Tất nhiên không thể phân biệt hoàn toàn rạch ròi nội dung nào gắn với khoa học nào, tuy nhiên, mỗi khoa học do khía cạnh đối tượng nghiên cứu đặc thù của mình sẽ giúp làm sáng tỏ nội dung nghị quyết từ các góc nhìn khác nhau, từ đó giúp người học có được cái nhìn đầy đủ, toàn diện về nội dung nghị quyết, sâu xa hơn về con đường đi lên CNXH của nước ta.

Thứ ba, từ việc cung cấp cơ sở khoa học và làm rõ những nội dung cụ thể của nghị quyết liên quan đến chuyên ngành, giảng viên giúp cho sinh viên hiểu và tin vào đường lối của Đảng, vào con đường đi lên CNXH ở Việt Nam. Từ đó, nâng cao bản lĩnh chính trị của sinh viên, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh ngăn chặn các quan điểm sai trái, thù địch.

Thứ tư, nghiên cứu các môn LLCT góp phần giúp sinh viên có được phương pháp luận tư duy để vận dụng nghị của của Đảng, đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống. Điều này thể hiện đặc biệt rõ qua vai trò của triết học Mác - Lênin trong nâng cao trình độ tư duy lý luận, nâng cao năng lực tư duy biện chứng cho sinh viên. Đây là một nội dung quan trọng thể hiện vai trò của giảng dạy LLCT trong việc đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống, bởi nếu không có một một tư duy khoa học, một tinh thần và phương pháp làm việc khoa học thì không thể hiện thực hóa những mục tiêu lớn trong nghị quyết của Đảng.

Thứ năm, việc tăng cường đưa các nội dung Văn kiện Đại hội XIII vào giảng dạy LLCT cũng chính là góp phần hiện thực hóa đường lối của Đảng về nâng cao chất lượng giáo dục LLCT, góp phần vào việc tuyên truyền, phổ biến nghị quyết của Đảng thông qua một phương thức rất quan trọng đó là giáo dục - đào tạo. Như vậy, đây chính là vai trò "kép" của giảng dạy LLCT - vừa là về giáo dục LLCT, nâng cao chất lượng công tác tư tưởng, vừa là một cách thức quan trọng góp phần đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống. Như vậy, giảng dạy LLCT vừa trực tiếp, vừa gián tiếp góp phần đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống.

3. Một số khuyến nghị nhằm phát huy hơn

nữa vai trò của giảng dạy lý luận chính trị trong việc đưa Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng vào cuộc sống

1. Nâng cao nhận thức của các chủ thể về tầm quan trọng của việc giảng dạy LLCT trong hệ thống giáo dục quốc dân, nhất là đối với việc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống. Điều đó thể hiện đóng góp rất quan trọng của các môn LLCT trong chương trình giáo dục ở Việt Nam. Do đó, đề nghị Ban Tuyên giáo Trung ương, Bộ Giáo dục và Đào tạo cùng các ban ngành liên quan kiểm tra, giám sát thường xuyên công tác giáo dục LLCT ở các cơ sở giáo dục - đào tạo trên toàn bộ hệ thống giáo dục quốc dân, kể cả các cơ sở đào tạo trong nước và cơ sở liên kết với nước ngoài, các trường quốc tế, các chương trình đào tạo quốc tế, chương trình chất lượng cao tại Việt Nam nhằm đảm bảo việc thực hiện chương trình giáo dục LLCT thống nhất, đồng bộ đúng theo đường lối của Đảng và quy định pháp luật của Nhà nước. Cũng trong quá trình này có phương án giúp đỡ, nâng cao chất lượng giảng dạy LLCT tại các cơ sở giáo dục đại học ở nước ta hiện nay.

2. Tổ chức học tập, nghiên cứu, quán triệt nghị quyết Đại hội XIII một cách đầy đủ, sâu sắc cho giảng viên LLCT và cho đông đảo sinh viên. Trên cơ sở đó, giảng viên có thể chắt lọc những nội dung Văn kiện Đảng đưa vào từng nội dung giảng dạy, sinh viên có thể vận dụng những tri thức LLCT được trang bị vào hiểu và quán triệt sâu sắc đường lối của Đảng thể hiện qua các văn kiện.

3. Các khoa, tổ bộ môn LLCT tăng cường tổ chức hội thảo, tọa đàm vận dụng nghị quyết vào giảng dạy LLCT trong từng khoa chuyên môn để làm rõ hơn những nội dung Nghị quyết từ góc độ chuyên ngành cụ thể. Trên cơ sở đó góp phần đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống.

4. Các giảng viên LLCT cần tăng cường viết bài trên các tạp chí khoa học nhằm làm rõ, vận dụng nghị quyết vào những nội dung lý luận của chuyên môn, đóng góp thêm tiếng nói khoa học vào việc đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống.

5. Tăng cường các biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy LLCT nhằm hiện thực hóa đường lối của Đảng về nâng cao chất lượng giáo dục LLCT trong hệ thống giáo dục quốc dân: "Đổi mới căn bản chương trình, nội dung, phương pháp giáo dục LLCT theo phương châm *khoa học, thực tiễn, sáng tạo và hiện đại*"(2). Trong nội dung giảng dạy, cần kết hợp tính hàn lâm, khoa học và tính thực tiễn. Hiện đại hóa việc giảng dạy LLCT, áp dụng công nghệ thông tin, cập nhật các thành tựu khoa học mới vào giảng dạy LLCT, sử dụng các mô hình dạy học hiện đại như lớp học đảo ngược, dạy học trực tuyến, cung cấp nguồn học liệu số, đa phương tiện… để sinh viên thêm tích cực học tập, nghiên cứu. Kết hợp hợp lý giữa giảng dạy lý thuyết và thảo luận, thực hành đối với các môn LLCT. Có thể tổ chức các buổi thực hành, thảo luận về các nội dung Văn kiện Đại hội dưới góc độ tiếp cận chuyên ngành trong chính các giờ thực hành thảo luận của các môn LLCT. Điều này đòi hỏi giảng viên cần nắm vững nội dung Văn kiện và những vấn đề lý luận chuyên ngành được thể hiện qua nội dung Văn kiện. Điều này sẽ góp phần tích cực để đưa nghị quyết vào cuộc sống.

Có thể nói, Đại hội Đảng toàn quốc XIII diễn ra trong bối cảnh nước ta đứng trước thời cơ vô cùng thuận lợi để tạo ra những bước đột phá mới trong sự nghiệp xây dựng CNXH. Tổ chức thực hiện thành công nghị quyết đại hội chính là nhằm mục tiêu đưa nước ta trở thành một nước phát triển, thu nhập cao, theo định hướngXHCN như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng mong mỏi: làm cho non sông đất nước ta trở nên vẻ vang, sánh vai với các cường quốc năm châu. Việc nâng cao vai trò của giáo dục LLCT trong việc đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống chính là góp phần vào việc thực hiện mục tiêu trên của dân tộc./.

(1) Đảng cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII,* Nxb. Chính trị quốc gia, T.2, tr169.

(2) Đảng cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII,* Nxb. Chính trị quốc gia, T.1, tr182-183.